Lauku lapa

SIA "Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs" INFORMATĪVAIS IZDEVUMS Nr.9 (102) (10.09.2013)

ŠAJĀ NUMURĀ:

- Spēkā jauna iepirkumu kārtība 1
- Šajā mācību gadā turpinās programmas „ Skolas auglis" un „Skolas piens" 2
- CSP uzsāk lauku saimniecību struktūras apsekojumu 3
- AS „GE Money banka" klientiem jāmaina bankas konti 3
- Eiropas Komisija atprasa 1,2 miljonus . 3

- Eiro ieviešana 4
- Kooperatīvu veidošanas process un pārvalde 6
- Svarīgākie datumi, kurus lauku uzņēmējs nedrīkst aizmirst 2013. gada oktobrī. 9

- „Purmalu" labumi – tiešajai tirdzniecībai 10
- Latgales saimnieki „apgaismo" Latvijas interešu aizstāvjus 12

- Zemnieki efektivizē piena ražošanu 15
- Laukaugu ražas prognozēšana augustā 16

AKTUALITĀTES

SPĒKĀ JAUNA IEPIRKUMU KĀRTĪBA

Piesakoties dažādos atbalsta projektos, atbalsta pretendentam ir jāņem vērā iepirkumu procedūras veikšanas nosacījumi pasūtītāja finansētajiem projektiem. 1. septembrī stājās spēkā jauna iepirkumu kārtība. Rakstā īsi par grozījumiem.

2013. gada 1. septembrī stājās spēkā MK noteikumi Nr. 299 „Noteikumi par iepirkuma procedūru un tās piemērošanas kārtību pasūtītāja finansētiem projektiem", kas aizstāj līdzšinējos noteikumus Nr. 65 ar šādu pat nosaukumu (spēkā līdz 31.08.2013.).

Izmaiņas veiktas, lai izslēgtu interešu konflikta iestāšanos

Jaunajos noteikumos jāņem vērā jauna interešu konflikta definīcija, kas vairāk nekā iepriekš nosaka, ar ko līgumu neslēdz. *Finansējuma saņēmējs neslēdz piegādes, pakalpojumu un būvdarbu līgumu ar tādu piegādātāju, ar kuru tas atrodas interešu konfliktā*. MK noteikumos minēti kritēriji, kad iestājas interešu konflikts (MK noteikumu 13. punkts), kā arī, kad interešu konflikta nav (14. punkts).

▶ 2.lpp.

PROJEKTU LĪDZFINANSĒ EIROPAS SAVIENĪBA

ELFLA EIROPAS LAUKSAIMNIECĪBAS FONDS LAUKU ATTĪSTĪBAI: EIROPA INVESTĒ LAUKU APVIDOS

Lauku tīkls

Lauku lapa
Nr.9 (102) (10.09.2013) SIA "Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs" INFORMATĪVAIS IZDEVUMS

AKTUALITĀTES

SPĒKĀ JAUNA IEPIRKUMU KĀRTĪBA

1.lpp.

Uzskata, ka finansējuma saņēmējs un piegādātājs atrodas interešu konfliktā, ja finansējuma saņēmējs, tā dalībnieks (akcionārs), biedrs, padomes vai valdes loceklis, jebkuras minētās personas radinieks līdz otrajai radniecības pakāpei, laulātais vai svainis līdz pirmajai svainības pakāpei vai finansējuma saņēmēja prokūrists vai komercpilnvarnieks ir:

- piegādātājs vai piegādātāja apakšuzņēmējs;
- piegādātāja vai tā apakšuzņēmēja dalībnieks (akcionārs), biedrs, padomes vai valdes loceklis, prokūrists vai komercpilnvarnieks.

Saskaņā ar izmaiņām pie iepirkuma procedūras dokumentācijas ir jāiesniedz rakstisks apliecinājums, ka interešu konflikts nepastāv.

Iekļautas sarunu procedūras

Izmaiņas par sarunu procedūras iekļaušanu neattiecas, ja piegādes vai pakalpojumu paredzamā līgumcena ir mazāka par Ls 50 000 vai būvdarbu paredzamā līgumcena ir mazāka par Ls 120 000. Šajā gadījumā (kad iepirkums jāizsludina Iepirkumu uzraudzības mājaslapā) nav mainīts piedāvājuma iesniegšanas termiņš – ne īsāks par 10 darbdienām – preču vai pakalpojumu iepirkumam un ne īsāks par 15 darbdienām – būvdarbu iepirkumam.

Toties papildus ir iekļauta **sarunu procedūra.** Sarunās ar piegādātājiem, kas paziņojumā par finansējuma saņēmēja iepirkuma procedūru noteiktajā sākotnējo piedāvājumu iesniegšanas termiņā iesnieguši savu sākotnējo piedāvājumu, finansējuma saņēmējs saskaņo piegādātāju iespējas ar savām vajadzībām. Tas nozīmē, ka sarunu gaitā finansējuma saņēmējs ir tiesīgs lūgt izskaidrot, papildināt un uzlabot piedāvājumus un tikai tad pieņemt galalēmumu.

Uzmanīgi jāizlasa

Organizējot iepirkumu procedūru, ieteicams rūpīgi iepazīties ar jaunajiem MK noteikumiem Nr. 299, jo mainījušās arī iesniedzamo dokumentu formas un precizētas daudzas citas lietas, tai skaitā, kā veidot iepirkuma priekšmeta aprakstu.

Iepirkumu procedūras, kuras atbalsta pretendents ir uzsācis un publicējis Iepirkumu uzraudzības biroja mājaslapā pirms MK noteikumu Nr. 299 stāšanās spēkā, pabeidz atbilstoši MK noteikumu Nr. 65 nosacījumiem. LL

Sagatavoja Ekonomikas nodaļas vecākā speciāliste **Linda Siliņa**

ŠAJĀ MĀCĪBU GADĀ TURPINĀS PROGRAMMAS „ SKOLAS AUGLIS" UN „SKOLAS PIENS"

Lai uzsāktu dalību programmās „Skolas auglis" vai „Skolas piens", pretendentam ir jāreģistrējas Lauku atbalsta dienesta (LAD) Klientu reģistrā un jāsaņem apstiprinājums. Ja apstiprinājums attiecīgajai programmai ir saņemts iepriekšējos mācību gados, tad atkārtots apstiprinājums jaunajam mācību gadam nav nepieciešams.

LAD atgādina, ka līdz 2013. gada 20. septembrim iesniegumu dalībai atbalsta programmā „Skolas auglis" kārtējā mācību gadā var iesniegt produktu ražotāji, tostarp arī to kooperatīvās sabiedrības, kas reģistrējušies Pārtikas un veterinārajā dienestā, kā arī pašvaldības un izglītības iestādes, saimnieciskās darbības veicēji, kas nodrošina skolas ēdināšanu, lai nodrošinātu augļu un dārzeņu piegādi skolēniem vispārējās izglītības iestādēs 2013./2014. mācību gadā. Līdz 2013. gada 15. septembrim vispārējās izglītības iestādes iesniedz atbalsta pretendentam informāciju par dalību programmā kārtējā mācību gadā.

Pretendenti programmā „Skolas piens" var būt izglītības iestādes, piena produktu izplatītāji – saimnieciskās darbības veicēji, kas nodrošina skolas ēdināšanu, piena produktu ražotāji, ja tie piegādā piena produktus izglītības iestādei, vai pašvaldības.

Plašāka informācija par programmām, kā arī informācija atbalsta saņēmējiem pieejama mājaslapā www.lad.gov.lv izvēlnē *ES atbalsts / Tirgus veicināšanas pasākumi*. LL

LAD informācija

SIA Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs, Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku nov., LV-3018, tālr. 63050220, admin@llkc.lv, laukutikls@llkc.lv
WWW.LLKC.LV
WWW.LAUKUTIKLS.LV

WWW.LLKC.LV
WWW.LAUKUTIKLS.LV

AKTUALITĀTES

CSP UZSĀK LAUKU SAIMNIECĪBU STRUKTŪRAS APSEKOJUMU

Centrālā statistikas pārvalde (CSP) š. g. 26. augustā uzsāka 2013. gada lauku saimniecību struktūras apsekojuma datu vākšanu, dodot iespēju respondentiem līdz 16. septembrim elektroniski iesniegt apsekojumam nepieciešamo informāciju. Lauku saimniecību struktūras apsekojums ir izlases veida, tā ietvaros paredzēts iegūt informāciju par 30 tūkst. lauku saimniecībām. Izlasē iekļautie respondenti, kuru elektroniskā pasta adrese ir CSP rīcībā, e-pastā saņems informāciju par apsekojuma anketas aizpildīšanu ar tiešo saiti, lietotājvārdu un paroli datu elektroniskai aizpildīšanai. Plašāka informācija CSP mājaslapā www.csb.gov.lv. LL

CSP informācija

AS „GE MONEY BANKA" KLIENTIEM JĀMAINA BANKAS KONTI

LAD informē klientus par nepieciešamību mainīt AS „GE Money bankas" kontus, jo banka pārtrauc savu darbību Latvijā. Tā turpinās klientu apkalpošanu tikai līdz šā gada 20. septembrim (ieskaitot).

Lai LAD varētu saviem klientiem izmaksāt finanšu līdzekļus, viņiem savlaicīgi jāatver konts citā bankā, par to jāinformē LAD, iesniedzot personīgi vai elektroniski ar elektronisko parakstu parakstītu iesniegumu par konta maiņu.

Sīkāk par „GE Money bankas" darbības pārtraukšanu mājaslapā www.gemoneybank.lv. Toties par LAD klientu datu izmaiņām informāciju var atrast LAD mājaslapā www.lad.gov.lv sadaļā *LAD klientu reģistrācija*. LL

LAD informācija

EIROPAS KOMISIJA ATPRASA 1,2 MILJONUS

Par nepietiekami stingri veiktām lauksaimniecības izdevumu kontroles procedūrām, izmaksājot atbalstu daļēji naturālām saimniecībām, Latvijai ES budžetā būs jāsamaksā 1,2 miljoni eiro jeb apmēram 843 tūkstoši latu.

Eiropas Komisija (EK) augustā informēja kopskaitā 14 ES dalībvalstis, ka tām nāksies ES budžetā atmaksāt kopumā 180 miljonus eiro. Pirmo reizi kopš iestāšanās ES arī Latvija iekļuvusi to valstu sarakstā, kam jāatmaksā zemniekiem laika posmā no 2005.-2009. gadam piešķirtais atbalsts. Šī summa jāatmaksā ES budžetā, jo netika ievēroti ES noteikumi par ES atbalsta piešķiršanu vai arī netika īstenotas ES prasībām atbilstošas lauksaimniecības izdevumu kontroles procedūras.

Zemkopības ministrijas Lauku attīstības atbalsta departamenta Lauku attīstības fondu atbalsta nodaļas vadītāja Ineta Stabulniece skaidro, ka EK veiktais 1,2 miljonu eiro uzrēķins par pasākumā „Atbalsts daļēji naturālām saimniecībām" izmaksāto atbalstu attiecas gan uz iepriekšējo plānošanas periodu, kad šīs saistības tika uzsāktas, gan uz pašreizējo plānošanas periodu, kad saistības turpinājās un tika veikti maksājumi.

Atmaksas kārtība plānota šāda: par iepriekšējā periodā izmaksāto un nepietiekami kontrolēto atbalstu EK atsūtīs aprēķinu, ko nomaksās no valsts budžeta; par šī perioda neatbilstoši veiktajiem maksājumiem EK samazinās to summu, ko Latvija varētu saņemt atpakaļ no EK. Atgādināsim, ka ES atbalstu lauksaimniekiem valsts vispirms pilnā apmērā izmaksā no sava budžeta, bet ES to vēlāk nosedz.

I. Stabulniece norāda, ka pašlaik nav plānots atgūt finansējumu no tām saimniecībām, kurās pārkāpumi konstatēti.

I. Stabulniece: „Tūlīt pēc EK audita tika pastiprinātas prasības un noteiktas papildu kontroles atbalsta saņēmējiem. Plānojot atbalsta pasākuma nosacījumus mazajām saimniecībām nākamajam periodam, tiks ņemtas vērā audita konstatētās problēmas un iestrādāts mehānisms, lai šādi pārkāpumi neatkārtotos."

Atgādināsim, ka EK uzliktā uzrēķina jautājumu iepriekš komentējis arī premjerministrs Valdis Dombrovskis. Viņš norādīja, ka runa ir par „sen izmaksātu atbalstu". Finansējuma saņēmēji bija mazās zemnieku saimniecības, tādēļ tā laika valdība vienkāršoja birokrātiskās prasības finansējuma saņēmējiem. V. Dombrovskis skaidroja: „Ar to ir jārēķinās, domājot par aktivitātēm nākamajā plānošanas periodā. Te ir jāmeklē līdzsvars. Jo lielāku birokrātiju un atskaitīšanās slogu mēs uzliekam finansējuma saņēmējiem, jo drošāk, ka mums nebūs nekādu problēmu ar EK."

EK informē, ka neatbilstoši izmaksātus ES budžeta līdzekļus atgūs no Beļģijas, Dānijas, Vācijas, Īrijas, Grieķijas, Spānijas, Francijas, Itālijas, Latvijas, Luksemburgas, Ungārijas, Polijas, Slovēnijas, Somijas un Apvienotās Karalistes.

Lielākais uzrēķins piestādīts Apvienotajai Karalistei. Tai jāsamaksā 40,4 miljoni eiro par nepilnībām Zemes gabalu identifikācijas sistēmā/Ģeogrāfiskās informācijas sistēmā (ZGIS-ĢIS) Skotijā.

Otra lielākā summa – 39,2 miljoni eiro piestādīta Polijai par nepilnībām ZGIS-ĢIS, administratīvajās kontrolpārbaudēs, maksājumos, sankciju piemērošanā, summu atgūšanā ar atpakaļejošu datumu un novēlotās pārbaudēs uz vietas. LL

Sagatavoja **Iveta Tomsone**

SIA Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs,
Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., Ozolnieku nov., LV-3018, tālr. 63050220,
admin@llkc.lv, laukutikls@llkc.lv

GRĀMATVEDĪBA UN NODOKĻI

EIRO IEVIEŠANA

Saistībā ar eiro ieviešanu noteikti rodas daudz jautājumu gan katram iedzīvotājam personīgi, gan uzņēmumiem. Ar brīdi, kad oficiāli kļuva zināms, ka Latvija no 2014. gada pievienojas eirozonai, katram uzņēmumam ir rūpīgi jāpārdomā, kādi soļi veicami un darbi darāmi, lai uzņēmums būtu gatavs pārejai uz eiro.

Informācija par euro ieviešanu

Galvenais normatīvais akts, kas nosaka eiro ieviešanas kārtību, ir „Euro ieviešanas kārtības likums". Līdz ar eiro ieviešanu, tiek grozīti arī virkne citu normatīvo aktu – likumu un MK noteikumu – galvenokārt attiecībā uz šajos normatīvajos aktos latos norādīto summu pārrēķināšanu uz eiro.

Gan uzņēmējiem, gan iedzīvotājiem noderīga plaša informācija ir pieejama mājaslapā www.eiro.lv

Euro vai eiro?

„Euro ieviešanas likums" – kā jau rāda pats likuma nosaukums – valūtu sauc par euro.

Valsts valodas centrs saistībā ar eiro nosaukumu skaidro, ka Eiropas vienotās valūtas nosaukums ir euro, taču ikdienas saziņā varam lietot (un visbiežāk arī tiek lietots) eiro.

Latu un eiro vienlaicīgas apgrozības periods

Vienlaicīgas apgrozības periods abām valūtām ir paredzēts laika posmā no 2014. gada 1. janvāra līdz 14. janvārim.

Vienlaicīgas apgrozības periods nozīmē, ka šajā periodā iedzīvotāji varēs norēķināties gan latos, gan eiro, bet atlikumu saņems eiro.

Piemēram, pircējs nopērk preci par 4,50 eiro. Pārrēķinot summu latos, tie ir 3,16 lati. Pircējam ir tikai lati un viņš pārdevējam maksā ar 5 latu banknoti (tas ir 7,11 eiro). Atlikumu pārdevējs izsniedz eiro, pēc šāda aprēķina: 7,11–4,50 = 2,61 eiro.

Gan uzņēmējiem, gan iedzīvotājiem noderīga plaša informācija ir pieejama mājaslapā www.eiro.lv

Izņēmums būs sabiedriskā transporta pakalpojumu sniedzēji – tiem būs atļauts, saņemot maksājumu latos, atlikumu arī izdot (tāpat – saņemot maksājumu eiro, atlikums būs jāizdod eiro).

Tiem uzņēmumiem, kas no pircējiem samaksu iekasē skaidrā naudā, jau savlaicīgi ir jādomā par to, lai 2014. gada janvāra sākumā viņu rīcībā būtu pietiekami daudz eiro banknošu un monētu, lai nodrošinātu skaidrās naudas atlikuma izdošanu pircējiem eiro un centos.

Skaidrās naudas nomaiņa

Skaidrās naudas nomaiņa kredītiestādēs būs veicama sešu mēnešu laikā no nākamā gada 1. janvāra. Latvijas Pastā latus pret eiro varēs samainīt trīs mēnešus. Pēc tam neierobežotu laika periodu latus pret eiro varēs samainīt Latvijas Bankā.

Maiņas kurss

Latu konvertācijai uz eiro noteiktais kurss ir 0,702804. Pārrēķinot summas no latiem uz eiro, eiro noapaļo līdz tuvākajam centam, ņemot vērā trešo zīmi aiz komata. Ja trešā zīme aiz komata ir no 0 līdz 4, tad centa vērtība nemainās. Ja trešā zīme aiz komata ir no 5 līdz 9, tad cents tiek noapaļots par vienu vienību uz augšu.

Ja, piemēram, summa latos ir 10 LVL, pārrēķinot tie būs 14,23 eiro (10 : 0,702804 = 14,228718). Ja summa latos ir, piemēram, 8,50 LVL, tad pārrēķinot – 12,09 eiro (8,50:0,702804 = 12,09441).

Preču un pakalpojumu cenu norādīšana

Preču un pakalpojumu cenas gan latos, gan eiro ir jānorāda laika periodā no 2013. gada 1. oktobra līdz 2014. gada 30. jūnijam. Cenu norādīšanā jāņem vērā MK 18.05.1999. noteikumu Nr. 178 „Kārtība, kādā norādāmas preču un pakalpojumu cenas".

Paralēlās atspoguļošanas periodā preču un pakalpojumu galacenas norāda latos un eiro.

▶ 5.lpp.

SIA Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs, Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., Ozolnieku nov., LV-3018, tālr. 63050220, admin@llkc.lv, laukutikls@llkc.lv
WWW.LLKC.LV
WWW.LAUKUTIKLS.LV

WWW.LLKC.LV
WWW.LAUKUTIKLS.LV

◀ 4.lpp.

Trīs mēnešus pirms eiro ieviešanas dienas (t.i., no 2013. gada 1. oktobra līdz 2013. gada 31. decembrim) var nenorādīt noteiktas mērvienības cenu eiro, kā arī preču un pakalpojumu sākotnējo cenu eiro, ja izsludināta preču izpārdošana, cenu pazeminināšana vai atlaides.

Sešus mēnešus pēc eiro ieviešanas dienas (t.i., no 2014. gada 1. janvāra līdz 2014. gada 30. jūnijam) var nenorādīt noteiktas mērvienības cenu latos, kā arī preču un pakalpojumu sākotnējo cenu latos, ja izsludināta preču izpārdošana, cenu pazeminināšana vai atlaides.

TĀ, PIEMĒRAM,

• laikaposmā no 01.10.2013. līdz 31.12.2013. pareizas būs cenu zīmes šādos variantos:

Prece A, 200 g
LVL 1,50 EUR 2,13
7,50 LVL/kg 10,65 EUR/kg

Prece A, 200 g
LVL 1,50 EUR 2,13
7,50 LVL/kg

• laikaposmā no 01.01.2014. līdz 30.06.2014. pareizas būs cenu zīmes šādos variantos:

Prece A, 200 g
LVL 1,50 EUR 2,13
7,50 LVL/kg 10,65 EUR/kg

Prece A, 200 g
LVL 1,50 EUR 2,13
10,65 EUR/kg

Svarīgi kases aparātu lietotājiem

Saistībā ar kases aparātiem ir jāņem vērā divas svarīgas lietas:

• likumā noteiktais periods, kurā apgrozībā ir gan lati, gan eiro,

• likumā noteiktā prasība attaisnojuma dokumentos norādīt summas gan latos, gan eiro.

Lai nodrošinātu „Euro ieviešanas kārtības likuma" prasības saistībā ar darījumu norādīšanu kases čekos, ir izdarīti grozījumi MK 02.05.2007. noteikumos Nr. 282 „Nodokļu un citu maksājumu reģistrēšanas elektronisko ierīču un iekārtu lietošanas kārtība". Kases aparāta lietotājam ir jānodrošina, ka laikaposmā no 01.10.2013. līdz 30.06.2014. kases čekā darījuma kopsumma ir jānorāda latos un eiro. Vienlaikus MK noteikumu pielikumā ir norādīti tie kases aparātu modeļi, uz kuriem prasība par kopsummas norādīšanu latos un eiro neattiecas. Ja tirgotājs izmanto tādu kases aparātu, kas nenodrošina darījuma kopsummas norādīšanu latos un eiro, tad pēc pircēja pieprasījuma ir jāizdara papildu ieraksts čekā, norādot darījuma kopsummu abās valūtās.

Kases aparāta lietotājs latu un eiro vienlaicīgas apgrozības periodā (01.01.2014.–14.01.2014.) drīkst ierīkot papildu naudas kasti, nesaskaņojot to ar Valsts ieņēmumu dienestu. Tāpat šajā laika posmā inkasētos latus un eiro kases aparāta žurnālā norāda atsevišķi.

Tiem, kas par saņemto samaksu izmanto reģistrētas kvītis, arī jāņem vērā, ka cenu paralēlās atspoguļošanas periodā (01.10.2013.–30.06.2014.) darījuma kopsumma ir jānorāda gan latos, gan eiro.

Nākamajā „Lauku Lapas" numurā – par gada pārskatu sagatavošanu un citiem jautājumiem saistībā ar eiro ieviešanu. LL

Sagatavoja LLKC Grāmatvedības un finanšu nodaļas vadītāja **Linda Puriņa**

MĀJASLAPĀ WWW.EIRO.LV ATRODAMAJĀS VADLĪNIJĀS IR PIEEJAMS ŠĀDS APKOPOJUMS PAR TO, KĀ IR NORĀDĀMAS DARĪJUMA SUMMAS KASES ČEKOS:

	Darījumu kopsummas norādīšana kases čekā cenu paralēlās atspoguļošanas periodā			No 01.07.2014.
Norēķinu veidu piemēri	01.10.2013.	līdz	30.06.2014.	
		Latu un euro vienlaicīgas apgrozības periods no 01.01.2014. līdz 14.01.2014.		
Skaidra nauda	• cenas čekā tikai latos • PVN tikai latos • darījumu kopsumma čekā latos un euro • samaksu saņem latos • atlikumu izdod latos	• cenas čekā tikai euro • PVN tikai euro • darījumu kopsumma čekā euro un latos • samaksu saņem gan euro, gan latos • atlikumu izdod euro	• cenas čekā tikai euro • PVN tikai euro • darījumu kopsumma čekā euro un latos • samaksu saņem euro • atlikumu izdod euro	• cenas čekā tikai euro • PVN tikai euro • darījumu kopsumma tikai euro • samaksu saņem euro • atlikumu izdod tikai euro
Bezskaidra nauda	• cenas čekā tikai latos • PVN tikai latos • darījumu kopsumma čekā latos un euro • norēķins saņemts latos	• cenas čekā tikai euro • PVN tikai euro • darījumu kopsumma čekā euro un latos • norēķins saņemts euro	• cenas čekā tikai euro • PVN tikai euro • darījumu kopsumma čekā euro un latos • norēķins saņemts euro	• cena čekā tikai euro • PVN tikai euro • darījumu kopsumma tikai euro • norēķins saņemts euro
Dāvanu kartes	• cenas čekā tikai latos • PVN tikai latos • darījumu kopsumma čekā euro un latos • norēķins saņemts latos	• cenas čekā tikai euro • PVN tikai euro • darījumu kopsumma čekā euro un latos • norēķins saņemts euro	• cenas čekā tikai euro • PVN tikai euro • darījumu kopsumma čekā euro un latos • norēķins saņemts euro	• cenas čekā tikai euro • PVN tikai euro • darījumu kopsumma čekā euro • norēķins saņemts euro
Anulējot iepriekš reģistrētu pirkumu	• darījumu kopsumma čekā latos un euro • PVN tikai latos • naudu atgriež latos .	• darījumu kopsumma čekā euro un latos • PVN tikai euro • naudu atgriež euro	• darījumu kopsumma čekā euro un latos • PVN tikai euro • naudu atgriež euro	• darījumu kopsumma čekā tikai euro • PVN tikai euro • naudu atgriež euro

SIA Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs,
Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., Ozolnieku nov., LV-3018, tālr. 63050220,
admin@llkc.lv, laukutikls@llkc.lv

Lauku lapa
Nr.9 (102) (10.09.2013) SIA "Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs" INFORMATĪVAIS IZDEVUMS

SAIMNIECĪBAS EKONOMIKA

KOOPERATĪVU VEIDOŠANAS PROCESS UN PĀRVALDE

Jānosaka, kādai vajdzībai tiks izveidots kooperatīvs un kādas iespējas tam sekmīgi darboties

Jāizšķiras par organizācijas veidu un uzbūvi

Jāreģistrējas un organizācija jānoformē kā juridiska persona

Jāiesaista biedri, jāapgūst kapitāls, jāieceļ vadība un jānosaka biznesa darbības apjoms

? Kādas darbības jāveic pirms kooperatīva reģistrēšanas?

Kooperācijas veicināšana šobrīd ir viens no aktuālākajiem jautājumiem Latvijas lauksaimniecības turpmākajā attīstībā. Iepriekšējā „Lauku Lapas" numurā (Nr. 8 (101)) tika sniegts ieskats par to, kas ir kooperācija. Šoreiz par kooperatīvu veidošanas procesiem un pārvaldi.

Kooperatīva veiksmīgas darbības priekšnoteikumi

Sagatavošanas sanāksme

Ideja par šāda veida kopdarbību, t.sk. kooperācijas nepieciešamību, parasti tiek iniciēta no vairākām personām, līdz ar to visām ieinteresētajām personām ir jāsanāk kopā, lai apspriestu savas idejas. Pēc šādām tikšanās reizēm ideja par kopdarbību vai kooperatīva dibināšanu nereti netiek īstenota, jo negatīvo apsvērumu ir vairāk nekā pozitīvo.

Ja sarunas tomēr ir noritējušas veiksmīgi, tiek plānotas turpmākās darbības, no kurām pirmā un būtiskākā ir situācijas izpēte, kas tiek uzticēta komisijai – noteiktai cilvēku grupai. Taču šādas komisijas izveide var nenotikt, ja aktuālākie jautājumi ir jau iepriekš izpētīti vai vadību, iespējams, uzņemas viena persona.

Situācijas izpētes komisija

Lai gan tikšanās ir pirmais solis kopīgās darbības uzsākšanai, tas nebūt nenozīmē, ka visi jautājumi ir skaidri. Būtu jārod atbildes uz vairākiem jautājumiem:

? Vai šāda veida kooperatīvs ir nepieciešams?

Diskutējot par šo jautājumu, jums izdosies noskaidrot, vai jau ir izveidotas līdzīgas apvienības, kādas ir šo apvienību darbības jomas, vai jūsu izveidotais kooperatīvs vispār ir nepieciešams, kāds būs ieguvums no tā izveides.

? Kāds būs potenciālais darījumu apjoms?

Jebkuras uzņēmējdarbības pamats ir peļņas gūšana, tātad arī kooperatīvu mērķis ir peļņa, kuru iespējams izmantot darbības uzlabošanai. Līdz ar to būtu jānoskaidro, kāds ir potenciālais biedru skaits, kāds būs darbības apjoms.

Laba kooperatīva darbībai noteikti nepieciešams arī vadītājs – līderis

? Kādi pamatlīdzekļi būs nepieciešami?

Šī situācijas izpēte nodrošinās esošo resursu apzināšanu, piemēram, nepieciešamo ražošanas ēku daudzumu, tehnisko stāvokli, iekārtu apjomu u.c., tajā pašā laikā jau liks jums noskaidrot papildu resursu nepieciešamību un apjomu, kas būs tieši atkarīgs no jums pieejamām finansēm.

? Vai būs iespēja atrast labu vadītāju?

Laba kooperatīva darbībai noteikti nepieciešams arī vadītājs – līderis, kurš uzņemsies vadību šajā procesā, kā arī palīdzēs ar saviem padomiem un iegūto pieredzi.

? Cik lieli līdzekļi nepieciešami, lai uzsāktu kooperatīva darbību?

Būtiski apzināties arī to, cik lieli ir reālie kapitālieguldījumi, kuri nepieciešami darbības uzsākšanai. Ja viss vajadzīgais vēl nav sagādāts, jādomā par to, kur tiks rasta iespēja iegūt finansējumu, kādas ir pašu dalībnieku rezerves utt. Šāda veida izvērtēšana palīdzēs jums precīzāk veikt tālāko sabiedrības finanšu plānošanu.

? Cik lielas būs kooperatīva izmaksas?

Ņemot vērā jau iepriekš apzināto resursu apjomu, kā arī nosakot nepieciešamo resursu apjomu, daudz reālāka būs kooperatīva izmaksu plānošana.

? Vai potenciālajiem kooperatīva dalībniekiem ir pieredze darbā ar kooperatīviem? Kāda tā ir?

Apvienojoties jūsu spēks būs arī dalībnieku zināšanas un iepriekš uzkrātā pieredze, kuras apzināšana jums noderēs.

Kooperatīvās vadības mehānisms nosaka, kā uzņēmuma īpašnieki (lauksaimniecības pakalpojumu kooperatīvās sabiedrības gadījumā – lauksaimnieciskās produkcijas ražotāji) pārrauga šī uzņēmuma vadību, lai gūtu vislabākos rezultātus.

▶ 7.lpp.

SIA Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs, Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., Ozolnieku nov., LV-3018, tālr. 63050220, admin@llkc.lv, laukutikls@llkc.lv

WWW.LLKC.LV
WWW.LAUKUTIKLS.LV

WWW.LLKC.LV
WWW.LAUKUTIKLS.LV

◀ 6.lpp.

Tomēr kooperatīviem šis jautājums ir sarežģītāks nekā citām uzņēmējdarbības formām, jo sasniegumi jāvērtē pēc plašākiem mērķiem nekā investoru vadītajos uzņēmumos. Latvijā kooperatīvo sabiedrību organizatorisko struktūru regulē Kooperatīvo sabiedrību likums. Būtiskākie jautājumi tiek formulēti lauksaimniecības pakalpojumu kooperatīvās sabiedrības statūtos.

Organizatoriskās struktūras sastāvdaļu apraksts

Biedru kopsapulce (pilnvaroto sapulce)

Kopsapulcē katram kooperatīvās sabiedrības biedram neatkarīgi no viņam piederošo pamatpaju skaita ir viena balss un biedrs savas balsstiesības nevar nodot citam, ja kooperatīvās sabiedrības statūti neparedz īpašu pilnvarošanas kārtību.

Tikai kooperatīvās sabiedrības biedru kopsapulcei ir tiesības ievēlēt un atsaukt valdes, padomes un revīzijas komisijas locekļus, nosakot arī to atlīdzības lielumu. Tāpat biedru kopsapulcei ir tiesības izskatīt un apstiprināt aizvadītā saimnieciskās darbības gada pārskatu, budžetu un kārtējā gada darbības plānu, kā arī citus finansiāla rakstura jautājumus. Kooperatīvajai sabiedrībai ir tiesības izlemt jautājumus, kas saistīti ar sabiedrības statūtu grozīšanu, iespējamo reorganizāciju vai likvidāciju. Kooperatīvs savos statūtos var paredzēt arī citus jautājumus, kuru izlemšana ir vienīgi biedru kopsapulces kompetencē.

Biedru kopsapulce var ievēlēt un atsaukt pilnvarotos, kuri pilnvaroto sapulcē ir tiesīgi lemt biedru kompetencē esošos jautājumus. Ja kooperatīvā ir pārāk daudz cilvēku, lēmuma pieņemšanas procesa efektivitāte var tikt apgrūtināta, tādēļ Kooperatīvo sabiedrību likumā ir paredzēta iespēja organizēt pilnvaroto sapulces, kurās konkrēts cilvēks pārstāv vairāku kooperatīva biedru intereses. Attīstoties lauksaimniecības pakalpojumu kooperatīvajām sabiedrībām, palielinās arī to biedru skaits, kas nozīmē, ka jautājums par pilnvaroto sapulču darbības pamatprincipiem kļūst arvien aktuālāks. Līdz ar to īpašu uzmanību ieteicams pievērst konkrēto jautājumu formulēšanai, sagatavojot kooperatīvu statūtus.

Padome

Biedru kopsapulce no kooperatīvās sabiedrības biedru vidus var ievēlēt kooperatīvās sabiedrības padomi ne mazāk kā triju locekļu sastāvā. Padome pārstāv biedru intereses kopsapulču (pilnvaroto sapulču) starplaikā, kā arī uzrauga un kontrolē valdes darbību. Padomes pilnvaru termiņš tiek noteikts kooperatīvās sabiedrības statūtos, taču tam ir noteikts maksimālais termiņš – 3 gadi.

Padomes locekļi no sava vidus ievēl padomes priekšsēdētāju un vienu vai vairākus viņa vietniekus, kā arī lemj par savu pienākumu sadali. Kooperatīvās sabiedrības statūtos jābūt norādītām padomes tiesībām un pienākumiem. Jāuzsver gan, ka atšķirībā no kooperatīva biedru sapulces valdes un revīzijas komisijas (revidenta) sabiedrības padome nav obligāta.

Valde

Tā kā kooperatīva biedriem nav iespējas iesaistīties kooperatīva darbības procesos ik dienu, no biedru vidus tiek ievēlēta valde, kas ir sabiedrības izpildinstitūcija, kura vada un pārstāv kooperatīvo sabiedrību, pārzina tās darbību. Valdes locekļus uz kooperatīvās sabiedrības statūtos paredzēto laiku, kas nav ilgāks par trim gadiem, ievēl un atsauc biedru kopsapulce.

▶ 8.lpp.

SIA Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs,
Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., Ozolnieku nov., LV-3018, tālr. 63050220,
admin@llkc.lv, laukutikls@llkc.lv

7.lpp.

Valde atbild par lauksaimniecības pakalpojumu kooperatīvās sabiedrības saimniecisko darbību un nodrošina biedru kopsapulces (pilnvaroto sapulces) lēmumu izpildi. Valdes priekšsēdētājam jābūt atbildīgam par kooperatīvā notiekošajiem procesiem, kā prioritāras izvirzot kooperatīva intereses, nevis savas personīgās vai kāda konkrēta ražotāja vēlmes. Viņa ir regulāri jāseko līdzi aktualitātēm saistībā ar kooperatīva darbības sfēru un, izmantojot savas zināšanas, jānodrošina kooperatīva attīstības veicināšana. Valde ir atbildīga par kooperatīva iekšējās komunikācijas nodrošināšanu, kas mūsdienās kļūst arvien nozīmīgāka.

Revīzijas komisija (revidents)

Valde ir atbildīga par kooperatīva darba vadību, bet revīzijas komisijas uzdevums ir realizēt biedru kontroli pār valdes un vadības pieņemtajiem lēmumiem. Revīzijas komisijas funkcijas ir jānosaka statūtos. Revīzijas komisijas (revidenta) darbības ilgums ir statūtos noteikts, taču ne ilgāks par trim gadiem.

Revīzijas komisijai (revidentam) ir tiesības jebkurā laikā pieprasīt no valdes pārskatu par kooperatīvās sabiedrības darbību, pārbaudīt sabiedrības dokumentāciju, iesniegt biedru kopsapulcei ziņojumu, kurā novērtēta sabiedrības darbība un valdes ziņojums, kā arī izteikt priekšlikumus sabiedrības darbības uzlabošanai.

Sagatavoja LLKC Ekonomikas nodaļas vecākā speciāliste ekonomikā
Linda Siliņa

LLKC un Valsts Lauku tīkls sadarbībā ar Latvijas Lauksaimniecības kooperatīvu asociāciju (LLKA) kopīgā darba grupā izstrādājuši ieteicamo lauksaimniecības pakalpojumu kooperatīvo sabiedrību (LPKS) organizatorisko struktūru. (http://www.laukutikls.lv/lauksaimniecibas_kooperativi/zinas/2561-izstradati_priekslikumi_kooperacijas_sekmesanai_latvija?)

LPKS organizatoriskā struktūra (pirmais variants)

Avots: http://www.laukutikls.lv/lauksaimniecibas_kooperativi/zinas/2561-izstradati_priekslikumi_kooperacijas_sekmesanai_latvija?)

PIRMAIS no ieteicamiem organizatoriskās struktūras variantiem paredz, ka tiek izveidota biedru sapulce (pilnvaroto sapulce), kuras padotībā ir padome, kas ievēl valdi, kuras sastāvā ir cilvēki, kuri nav LPKS biedri, bet valdes padotībā ir darbinieki. Šīs struktūras ietvaros revīzijas komisija darbojas neatkarīgi.

LPKS organizatoriskā struktūra (otrais variants)

Avots: http://www.laukutikls.lv/lauksaimniecibas_kooperativi/zinas/2561-izstradati_priekslikumi_kooperacijas_sekmesanai_latvija?)

OTRAJĀ variantā neveido padomi, bet biedru sapulces pakļautībā ir valde, taču tiek iecelts izpilddirektors, kas pārrauga kooperatīva darbiniekus. Tāpat kā pirmās ieteicamās organizatoriskās struktūras gadījumā, darbojas arī revīzijas komisija.

Izpilddirektoram ir jābūt personai, kuras īpašumā nav tādas saimniecības, kura nav iesaistīta kooperatīvā, līdz ar to nerodas interešu konflikts, kā arī šī cilvēka ieinteresētība konkrētu jautājumu risināšanā par labu sev.

Minētās darba grupas ieteikums paredz: ja kooperatīva biedru skaits pārsniedz 50, nepieciešams izraudzīties pilnvarotos. Uz 10% biedru ieteicams izvirzīt vienu pilnvaroto.

SIA Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs, Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., Ozolnieku nov., LV-3018, tālr. 63050220, admin@llkc.lv, laukutikls@llkc.lv
WWW.LLKC.LV
WWW.LAUKUTIKLS.LV

SIA Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs,
Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., Ozolnieku nov., LV-3018, tālr. 63050220,
admin@llkc.lv, laukutikls@llkc.lv

WWW.LLKC.LV
WWW.LAUKUTIKLS.LV

Termiņš, kura laikā var iesniegt pieteikumu, iesniegumu vai atskaiti.

Iesniegumu un atskaišu apkopošanas datums vai iesniegšanas beigu datums.

SVARĪGĀKIE DATUMI, KURUS LAUKU UZŅĒMĒJS NEDRĪKST AIZMIRST 2013. GADA OKTOBRĪ

		Termiņš	Septembris								Oktobris						Novembris
			1	3	5	15	17	20	25	30	1	5	15	20	25	31	1
Pārejas posma valsts atbalsts		Pārejas posma valsts atbalsts par zīdītājgovīm															
Platību maksājumi		Pēdējais datums, kad zālāju (ar k.k.710 un k.k. 720) platībām ir jābūt noganītām un appļautām vai vismaz vienu reizi nopļautām, zālei novāktai vai sasmalcinātai un izkliedētai, saņemot VPM par platību, ko izmanto biškopībā nektāra vākšanai vai LIZ platība Natura 2000 teritorijā.															
Šķiedras linu pirmapstrādes atbalsts		Šķiedras linu pirmapstrādes Ražošanas deklarācija															
Lauku attīstības programma		Lauku saimniecību modernizācija															
		Lauksaimniecības produktu pievienotās vērtības radīšana															
Nacionālās subsīdijas	Tirgus veicināšana	Atbalsts bioloģiskās lauksaimniecības shēmai															
	Tirgus veicināšana	Atbalsts aizsargātu ģeogrāfiskās izcelsmes norāžu, cilmes vietas nosaukumu vai garantētu tradicionālo īpatnību shēmai															
	Riska samazināšana	Atbalsts apdrošināšanas polišu iegādes izdevumu segšanai															
Grāmatvedība un nodokļi	Pievienotās vērtības nodoklis (PVN)	PVN mēneša (ceturkšņa, pusgada) deklarācija un maksāšanas termiņš															
	Mikrouzņēmumu nodoklis	Mikrouzņēmumu nodokļa pārskats															
	Darījumu kvītis	Atskaite par darījumu kvīšu izlietojumu															
	Valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas	Atskaites iesniegšanas termiņš un nodokļa maksāšanas termiņš - PAŠNODARBINĀTAJIEM															
	Iedzīvotāju ienākuma nodoklis	Deklarācija par ienākumu no kapitāla (par mēnesi) - ja ienākums no kapitāla pieauguma iepriekšējā mēnesī pārsniedzis 500 latu															
	Iedzīvotāju ienākuma nodoklis	Deklarācija par ienākumu no kapitāla (par ceturksni) - ja ienākums no kapitāla pieauguma mēnesī no 100.01 - 500 latiem															

PIEREDZE

„PURMALU" LABUMI – TIEŠAJAI TIRDZNIECĪBAI

Gulbenes novada Galgauskas pagasta zemnieku saimniecībā „Purmalas" saimnieko Markovu ģimene. Saimnieko veiksmīgi, jo atrasts labs noiets pašu saražotajai produkcijai – Markovi preci ved ne tikai uz apkārtnes pilsētu tirgiem, bet arī uz Rīgu, kur to pārdod tā sauktās tiešās tirdzniecības kustībai jeb pilsētnieku domubiedru grupai, kurus apvieno vēlme ēst bioloģiski audzētu un veselīgu pārtiku no Latvijas laukiem.

Z/s „Purmalas" ir bioloģiski sertificēta un pirmā Gulbenes pusē, kur savulaik saimniece Līksma Markova sāka nodarboties ar svaigpiena tirdzniecību. Patlaban saimniecībā ir 24 govis ar vidējo izslaukumu 5600 kg piena gadā. Daļu pārdod kooperatīvam „Māršava", daļu pārstrādā sierā, sviestā, biezpienā, krējumā, bet tā nebūt nav visa plašajā „Purmalu" mājražošanā ražotā produkcija.

„Purmalās" visu izdara paši saviem spēkiem un, kā saka saimnieki, pēdējā mirklī, lai prece, kas tiek vesta pircējiem, būtu svaiga. Saimniece Līksma Markova, vaicāta par mājražotās produkcijas sortimentu, atbild: „Gatavojam visu no piena, izņemot paniņas. Cepam arī maizi, pīrāgus, plātsmaizes, tortes. Paši izaudzējam graudus, ja nepietiek, iepērkam no citām bioloģiski sertificētām saimniecībām, pašiem ir mājās dzirnavas, kur samaļam miltus. Mūs gaida tirgos Balvos, Gulbenē, Alūksnē, Smiltenē, bet Rīgā esam iesaistījušies tiešās pirkšanas kustībā."

Mājražošanas prasmes un receptes „Purmalās" ir pārņemtas no vecmāmiņas, kura lielajā maizes krāsnī cepusi pīrāgus, saldskābmaizi, rudzu rupjmaizi. Līksma gardumu klāstu papildinājusi ar dažādām saldajām plātsmaizēm. Tad pamazām veidots ganāmpulks un gatavoti piena produkti. Nu jau dažādībai audzē arī kazas, no kuru piena top sieri, ir arī vesels pulks dējējvistu. Izrādās, ka mājas vistu olas šajos laikos, kad veikalos netrūkst nekā, ir liels deficīts. Rīgā, piemēram, nešauboties par desmit olām maksājot pusotra lata.

Vita Markova ar pašceptu maizi, kuras recepte aizgūta no vecmāmiņas.

„Purmalās" visu izdara paši saviem spēkiem un pēdējā mirklī, lai prece būtu svaiga

Rīdzinieki no tiešās tirdzniecības kustības par „Purmalu" preci, kas vienmēr ir augstākās kvalitātes un tiek piegādāta reizi nedēļā, priecājas. Piegāžu kārtība ir visnotaļ vienkārša – saražotais tiek iekrauts mašīnā un nogādāts Rīgā tiešās tirdzniecības kustības birojam Miera ielā. Kā prece tiek sadalīta pa pasūtījuma groziem, vairs nav saimnieku darīšana, ar to darbojas kustības brīvprātīgie.

▶ 11.lpp.

SIA Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs,
Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., Ozolnieku nov., LV-3018, tālr. 63050220,
admin@llkc.lv, laukutikls@llkc.lv

WWW.LLKC.LV
WWW.LAUKUTIKLS.LV

WWW.LLKC.LV
WWW.LAUKUTIKLS.LV

10.lpp.

Savulaik „Purmalu" saimnieki centušies attīstīt tā saukto lauku labumu „adopciju". Precīzāk – pilsētniekiem, kuriem gribas pašu audzētus labumus, ļaut „adoptēt" „Purmalu" dārzā, piemēram, vienu ābeli, ķirsi, zemeņdobi vai burkānu vagu. Jaunais "saimnieks" pats brauktu, kad vien vēlētos un „savu" mantu apkoptu, aprušinātu un, protams, ievāktu ražu. Vācijā, piemēram, šādā veidā pilsētnieki izaudzē pat savas pīles, vistas vai citus lopiņus. Iecere diemžēl atsaucību neguva – pilsētnieki ir gatavi labumu pirkt, bet braukt un pašiem strādāt, tur entuziasma pietrūcis. Nu nekas, toties tas dod pamatu plašāk attīstīt mājražošanu.

Ne reizi vien dzirdētas atrunas, kā arī manīta izvairīšanās reģistrēt mājražošanu pārmērīgi augsto Pārtikas un veterinārā dienesta prasību dēļ. „Purmalās" saka, ka visas prasības ir loģiskas un pamatotas, šeit neviens tās netaisās apstrīdēt, jo te jau no paša sākuma valda dzelžaina stingrība: gribi ražot, pārdot un nesatraukties par sekām, strādā godīgi un izpildi, kas likumos noteikts. Līksma uzsver, ka viņa pat neesot iedomājusies, ka prasības ir sarežģītas vai pārmērīgas: „Man ir iebildes vienīgi pret dokumentu plūdiem, tos vajadzētu mazākus. Vēl varētu atcelt prasību, ka mājražotājam jātirgo pašam sava produkcija, jo arī tas paņem lielu laiku. Var jau, protams, saorganizēties vairāki un katrs savā reizē stāvēt uz tirgus plača un pārdot vairāku saimniecību ražojumus. Bet tam atkal vajag oficiālu kooperatīvo formu."

„Purmalās" patlaban sākts veidot savdabīgu saimniekošanas modeli, ko jokojot sauc arī par vietējo kooperatīvu. Viena no Līksmas piecām meitām – Santa audzē gaļas liellopus. Pamata saimniecība „Purmalās" pieder Līgai un Vitai. Jaunās saimnieces ar LLKC konsultantu palīdzību uzrakstījušas projektus, un nu Santa ar jauno zemnieku atbalsta programmas naudas līdzdalību būvēs liellopu novietni, bet Līgai ir projekts cūku kūts izveidei un tehnikas iegādei. Vitai ir uzņēmums „"Purmalu" spēka maize" un īstenots projekts par ziepjakmens maizes cepšanas krāsns un skursteņa izbūvi. Saimniecībā atzīst, ka modernizēties un attīstīties iespējams tikai ar projektu naudu, jo ar pašu līdzekļiem nepietiktu.

Sagatavoja LLKC Sabiedrisko attiecību vadītāja **Iveta Tomsone**

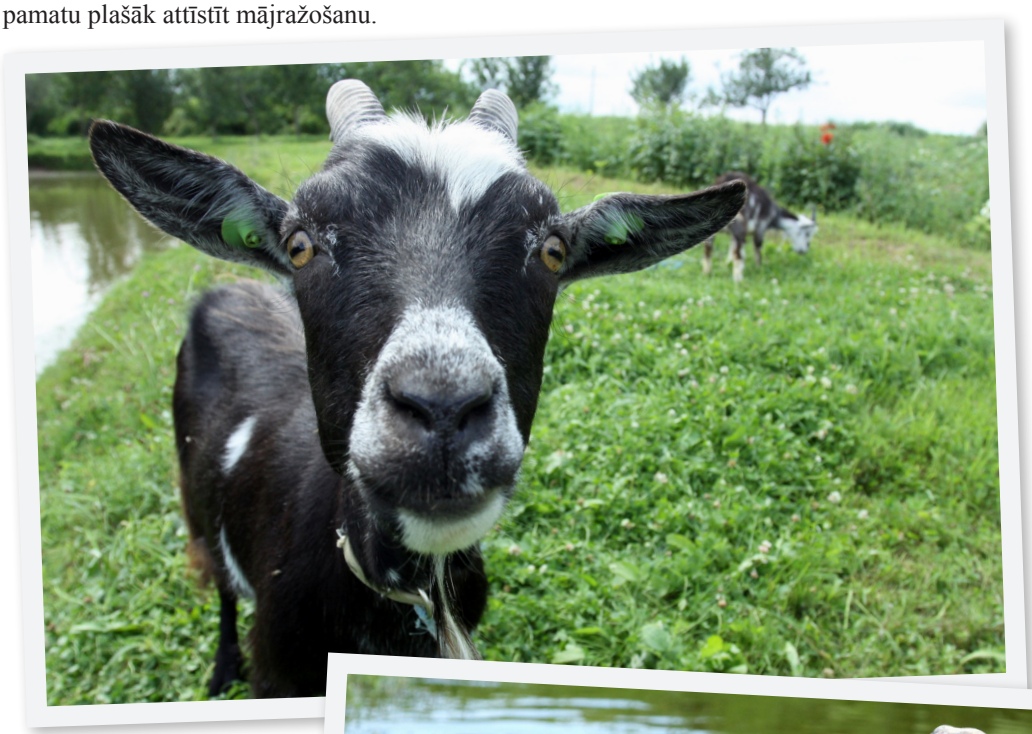

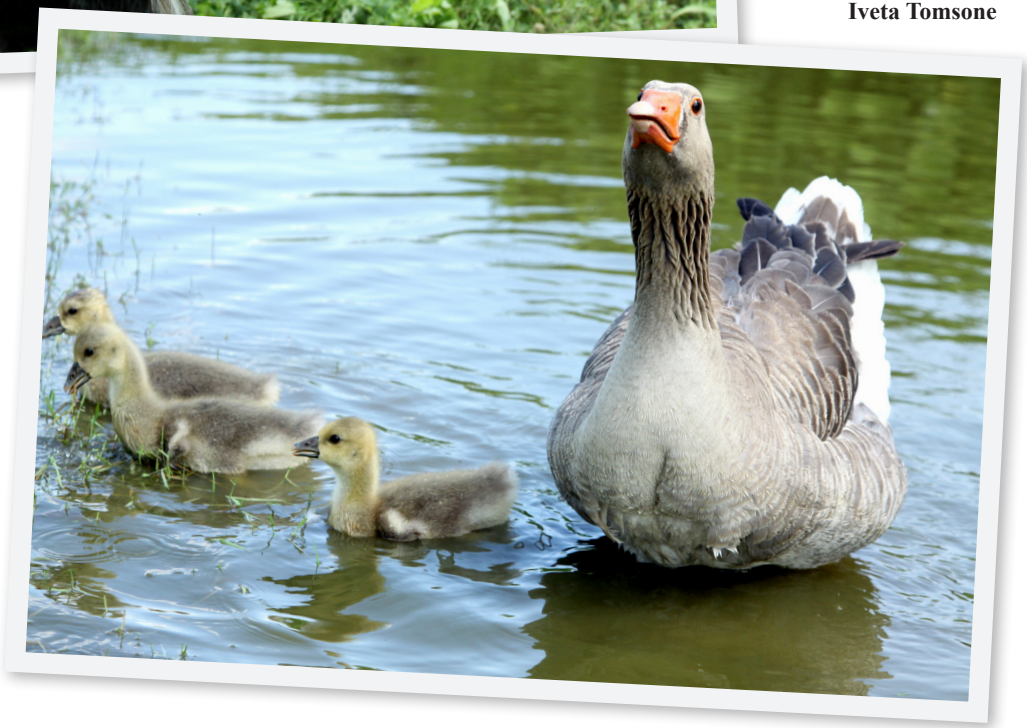

„Purmalas" ir bioloģiskā saimniecība ne tikai „uz papīra", bet arī pēc pārliecības. Ģimene dzīvo un strādā saskaņā ar dabu, ražo veselīgu pārtiku un priecājas, ka tās nozīmi novērtē aizvien vairāk cilvēku. Šeit labi jūtas gan paši, gan mājdzīvnieki, kurus, kā atzīst saimnieki, nekauj un neapēd, jo – „Kā tu draugu ēdīsi?"

SIA Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs,
Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., Ozolnieku nov., LV-3018, tālr. 63050220,
admin@llkc.lv, laukutikls@llkc.lv

LATGALES SAIMNIEKI „APGAISMO" LATVIJAS INTEREŠU AIZSTĀVJUS

REPORTĀŽA

Kā izaudzēt ķiplokus vienā hektārā, saimniecei Evitai Šķesterei ir skaidrs. Ar LLKC palīdzību īstenots mazs projektiņš šajā jomā. Vēl tikai vajadzīgs padoms, kā ķiplokus veiksmīgi pārdot. Evita vairs nevēlas atgriezties algotā darbā, kas bija gana prestižs un pieklājīgi apmaksāts, bet „savs bizness ir savs". Lai tajā veiktos vēl labāk, Evita ir ķērusies pie pārstrādes, radot „Latgales vasabi" – ķiploku biezeni, kas lietojams gan svaigā veidā uz maizes, gan pie dažādiem ēdieniem.

Pēdējo desmit gadu laikā Latvijā daudz pagastu palikuši pustukši, arī Latgalē. Taču dzīvība laukos vēl kūsā, cilvēki vēlas strādāt, pelnīt un dzīvot laukos. Kā valsts un ES politika var šai vēlmei līdzēt? To LLKC organizētā braucienā augustā Latvijas atašejiem jeb interešu pārstāvjiem Briselē un Krievijā, kā arī Eiropas Parlamenta deputātu palīgiem centās izstāstīt vairāku Latgales mazo saimniecību īpašnieki un LLKC Latgales biroju speciālisti.

Sagatavoja LLKC Sabiedrisko attiecību vadītāja **Iveta Tomsone**

LLKC Rēzeknes birojā diskusijas par lauku attīstību izvērtās spraigas. Biroja vadītāja Inta Nagle zina, kā dzīvo cilvēki Latgalē, kādas ir viņu rūpes un vajadzības. Savukārt EP deputātu palīgi un atašeji vēlējās saprast, vai zemnieki vēlas straujāk attīstīt saimniekošanu un ko dara, lai kļūtu konkurētspējīgāki.

SIA Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs, Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., Ozolnieku nov., LV-3018, tālr. 63050220, admin@llkc.lv, laukutikls@llkc.lv

WWW.LLKC.LV
WWW.LAUKUTIKLS.LV

WWW.LLKC.LV
WWW.LAUKUTIKLS.LV

REPORTĀŽA

Zemkopības ministrijas atašejs Briselē Dace Arāja atzinīgi vērtē Latgales inovāciju – ķiploku „vasabi".

Viesi, kā jau Latgalē pieņemts, tika sēdināti pie bagātīgi klāta galda, kur pie viena arī izstāstītas Lagales mazo saimniecību bēdas un prieki. Gan tas, ka piektrūkst zemes saimniekošanai, gan tas, ka jaunieši atgriežas, vēlas strādāt, nevis pārtikt no sociālo dienestu pabalstiem. Mazajiem saimniekošanā līdzētu ES fondu atbalsts daļēji naturālo saimniecību pārstrukturēšanai, kāds bija pieejams iepriekšējos gados. Uz lieliem un dārgiem projektiem mazie saimnieki nedz spēj „atvēzēties", nedz arī grib. Saimnieki ir pārliecināti, ka mazas saimniecības laukos ir tikpat vajadzīgas, cik lielas – tās uztur dzīvību, gādā par sakoptību un bioloģiskas produkcijas ražošanu.

SIA Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs,
Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., Ozolnieku nov., LV-3018, tālr. 63050220,
admin@llkc.lv, laukutikls@llkc.lv

REPORTĀŽA

Dekšāres pagasta z/s „Stūri" saimnieko Andris Strods (otrais no labās). Saimniekošana sākta tikai pirms pāris gadiem, nozare – gaļas lopkopība. Viņam lieti noder LLKC padoms saimniekošanā. Attēlā „Stūru" saimnieks kopā ar Rēzeknes novada konsultantiem. Atašejiem nebija skaidrs, kā saimniecība ar pārdesmit hektāriem zemes un 13 gaļas lopiem spēj iztikt visu gadu. Saimnieks skaidroja, ka tas ir iespējams. Viņš kaļ plānus par papildu zemes nomu, ganāmpulka paplašināšanu un dzīvnieku novietnes iekārtošanu.

Riebiņu novada Annas Rutkovskas saimniecībā atašeji un EP deputātu palīgi saprata, kur slēpjas lauku pievilcība. Ne katrai saimniecībai jānosaka mērķis – lielākas ražas, vairāk saražotā. Ir labi, ka ir tādas saimnieces kā Anna, kura audzē savus dārzeņus, slauc pienu, tur bites un ievāc medu. Šeit izlolotie lauku labumi tiek gan mazbērniem pilsētā, gan pašiem, gan tirgum. Taču pāri visam – sirsnība, viegls humors un mīļums pret katru ciemiņu.

SIA Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs,
Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., Ozolnieku nov., LV-3018, tālr. 63050220,
admin@llkc.lv, laukutikls@llkc.lv

WWW.LLKC.LV
WWW.LAUKUTIKLS.LV

WWW.LLKC.LV
WWW.LAUKUTIKLS.LV

LOPKOPĪBA

ZEMNIEKI EFEKTIVIZĒ PIENA RAŽOŠANU

Kaut gan piena ražošana zemnieku saimniecībās pēdējo gadu laikā kļuvusi efektīvāka, tā iepirkuma cenas joprojām nenosedz visas ražošanas izmaksas. Piena nozare lielā mērā ir atkarīga no atbalsta maksājumiem.

Pie šāda secinājuma ir nonākuši Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centra (LLKC) eksperti, izvērtējot piena ražošanas pašizmaksu un piena realizācijas cenas attiecības mazo un vidējo saimniecību grupā (ar 20–65 slaucamām govīm ganāmpulkā). Salīdzinot piena ražošanas rādītājus nozarei labvēlīgajā 2007. gadā un 2011. gadā (situācija līdzīga kā šogad, bet ir pieejami pilni grāmatvedības dati visa gada garumā), konstatēts, ka **mazājām un vidējām saimniecībām maksātās piena cenas starpība pirms pieciem gadiem un pirms diviem bija tikai 0,4 santīmi** (18,4 sant./kg 2007. gadā un 18,8 sant./kg 2011. gadā). Viena kilograma piena **ražošanas pašizmaksa šajā laika posmā samazināta no 23,8 līdz 21,5 santīmiem**. Mazo un vidējo zemnieku saimniecību bilanci pozitīvu notur ieņēmumi no atbalsta, kas pakāpies no 6,9 santīmiem, pārrēķinot uz vienu saražoto piena kilogramu, 2007. gadā līdz 7,2 santīmiem uz piena kilogramu 2011. gadā, kā arī ieņēmumi no bullīšu un brāķēto govju pārdošanas – vidēji 3 santīmi, pārrēķinot uz 1 kg piena.

LLKC valdes priekšsēdētājs **Mārtiņš Cimermanis**: „Piena iepirkuma cena atgriezusies pirmskrīzes līmenī, bet tā joprojām neapmierina daudzus mazo un vidējo saimniecību īpašniekus. Tā nav pietiekama, lai plānotu attīstību ilgtermiņā un spētu straujāk efektivizēt ražošanu – modernizētu fermas un paplašinātu ganāmpulkus. Vērts pieminēt, ka piena litra cena veikalā pieaugusi no 46 santīmiem 2007. gadā līdz vidēji 59 santīmiem šobrīd. Cena pieaugusi par 28% jeb 13 santīmiem. Daļu no cenas pieauguma ietekmēja pievienotās vērtības nodokļa kāpums apmēram par 3 santīmiem. Kam tikuši pārējie 10 santīmi, ja mazajiem un vidējiem saimniekiem piena iepirkuma cena nav būtiski mainījusies? Gribētos uzsvērt, ka izmaksas visiem ražošanas posmiem kāpušas vienādi – gan zemniekam, gan pārstrādei, iespējams, arī veikaliem."

Izvērtējot piena ražošanas izdevumu posteņus, LLKC eksperti secinājuši, ka mazajām un vidējām saimniecībām lielākos izdevumus rada pastāvīgās izmaksas – enerģija un degviela, tehnikas, fermu modernizēšana un uzturēšana, nodokļi un darba algas. Viena kilograma piena saražošanā šie izdevumi aizņem 13,6 santīmus (par 1,1 sant./kg mazāk nekā 2007. g.). Savukārt mainīgās izmaksas – pamatā lopbarības iegāde – aizņem 7,9 santīmus 1 kg piena saražošanai (par 1,2 sant./kg mazāk nekā 2007. g.).

LLKC veiktais datu apkopojums liecina, ka **mazās un vidējās saimniecības pēdējos gados ir samazinājušas viena kilograma piena saražošanas izmaksas, lai gan ražošanas izdevumi – degvielas, elektrības un lopbarības cenas, kā arī darbaspēku izmaksas – ir pieauguši**. Efektivitāti uzlabo gan slaucamo govju skaita pieaugums ganāmpulkos, gan izslaukumu no govs kāpums no vidēji 4990 kg 2007. gadā līdz 6033 kg 2011. gadā. Tādējādi pārmetumi par piena ražošanas neefektivitāti lielākajā daļā mazo un vidējo saimniecību līdz galam nav patiesi.

Piena ražotājiem jāturpina paaugstināt sava darba efektivitāti, samazinot pirktās lopbarības izmaksas, kā arī turpinot fermu modernizēšanu. To var nodrošināt, ja ir pietiekami resursi zemes, fermu aprīkojuma un tehnikas iegādei. Dati liecina, ka piena realizācijas cena šo mērķu sasniegšanai nav pietiekama.

Viens no būtiskākajiem efektivitātes uzlabošanas nosacījumiem ir kooperācija. Katrai mazajai un vidējai saimniecībai nav nedz iespēju, nedz arī vajadzības iegādāties visu nepieciešamo tehniku lopbarības audzēšanai un novākšanai. Diemžēl tehnikas pakalpojumu kooperācija mazo un vidējo saimniecību vidū ir vāji attīstīta. LL

Sagatavoja LLKC Lopkopības kompetenču centra vadītāja **Anita Siliņa**, LLKC sabiedrisko attiecību vadītāja **Iveta Tomsone**

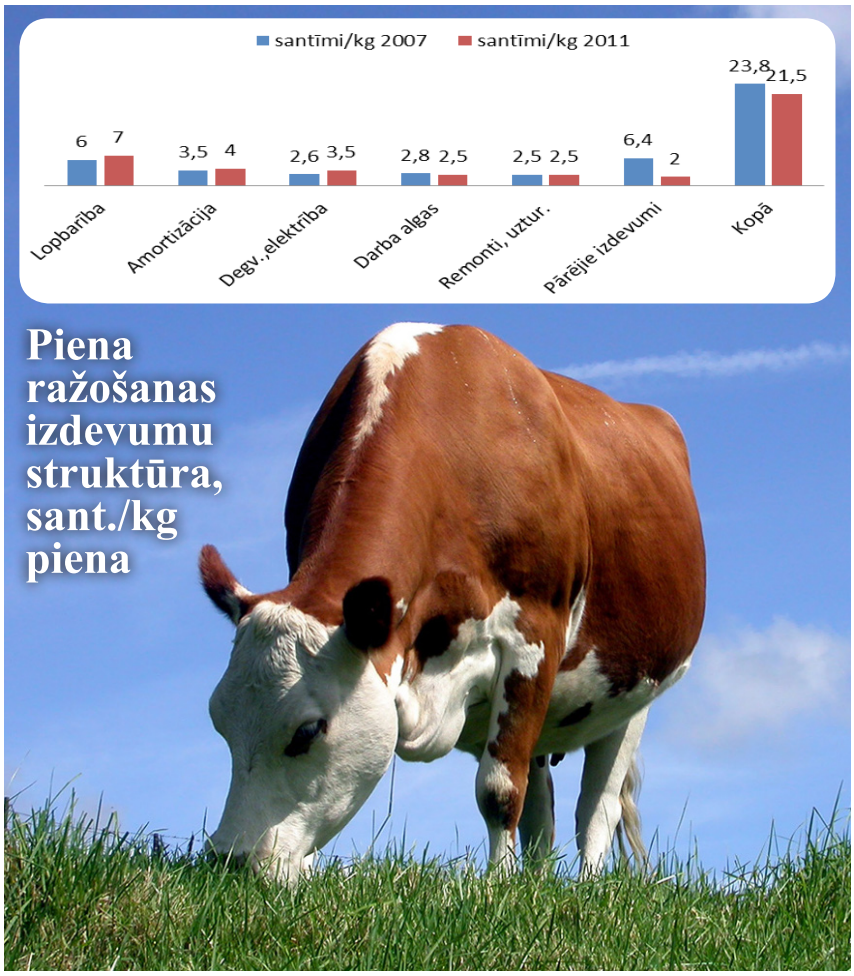

SIA Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs,
Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., Ozolnieku nov., LV-3018, tālr. 63050220,
admin@llkc.lv, laukutikls@llkc.lv

Lauku lapa
Nr.9 (102) (10.09.2013) SIA "Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs" INFORMATĪVAIS IZDEVUMS

AUGKOPĪBA

LAUKAUGU RAŽAS PROGNOZĒŠANA AUGUSTĀ

Veicot iekulto ziemāju ražu apsekošanu, LLKC speciālisti secinājuši, ka ziemāju ražas šogad ir par apmēram 20% zemākas kā 2012. gadā, kas vērtējamas kā vidēji labas ražas.

Augustā pirms vasarāju kulšanas tika veikta vasarāju labību – vasaras kviešu, miežu, auzu, vasaras rapša un griķu ražas otrā prognozēšana un apkopotas iekultās ziemāju labību – ziemas kviešu, rudzu, tritikāles un ziemas rapša ražas.

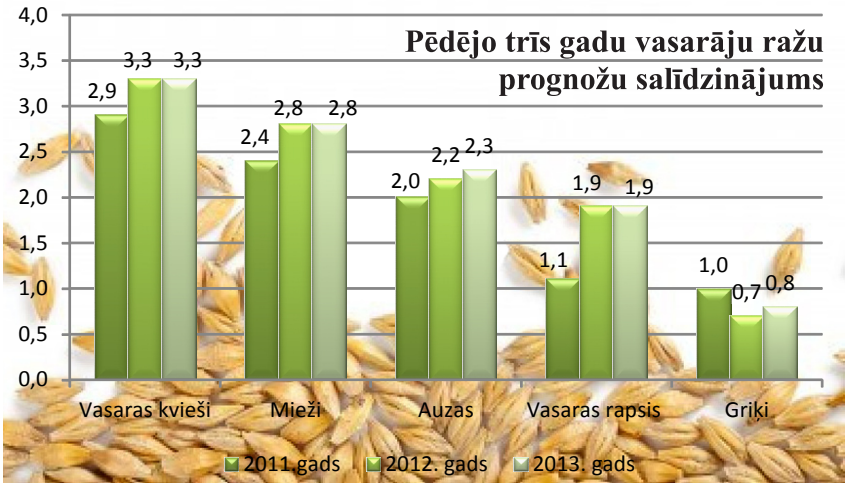

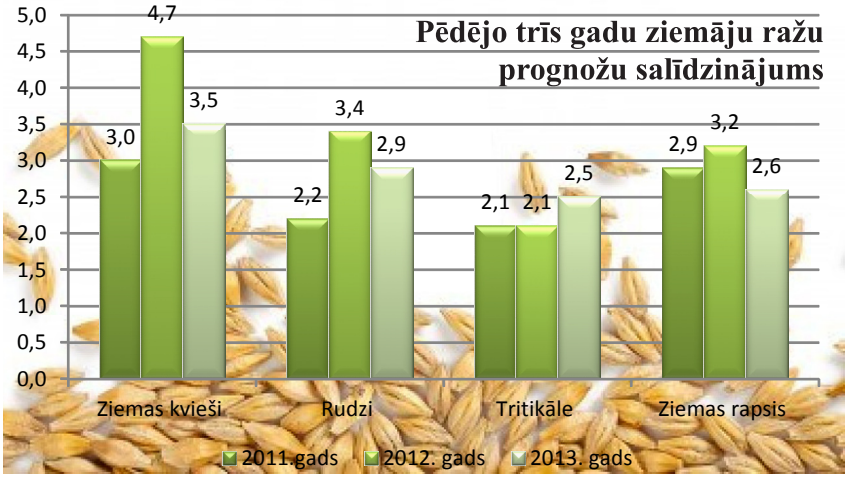

Vasarāju labību otrā prognozēšana

Maijā, pateicoties pietiekamajam mitrumam, vasaras **mieži un kvieši** labi saceroja un arī turpmāk lielākajā Latvijas daļā laika apstākļi bija piemēroti labas ražas veidošanai. Izņēmums ir Latgales reģions, kur daudzviet lielā sausuma rezultātā graudi ir ļoti sīki, līdz ar to ražas līmenis nedaudz zemāks.

Vasaras kviešiem un miežiem šogad tiek prognozēts tieši tāds pats vidējās ražas līmenis kā 2012. gadā. Gan vasaras kviešiem gan miežiem augstākais ražas līmenis tiek prognozēts Zemgales un Pierīgas reģionos – 3,7 t/ha vasaras kviešiem un 3,2 t/ha vasaras miežiem.

Auzām šogad vidējā raža tiek prognozēta pat par 0,1 t/ha augstāka kā 2012. gadā. Arī griķu lauki šobrīd izskatās labi un to vidējā raža varētu būt nedaudz augstāka kā 2012. gadā.

Lai arī jūnijā izskatījās, ka krustziežu spīduļa nodarīto postījumu rezultātā vasaras rapsim šogad augstas ražas nav gaidāmas, šobrīd apsekojot laukus, vidējā raža tiek prognozēta ap 1,9 t/ha, kas ir iepriekšējā gada līmenis.

Ziemāju ražu apkopojums

Ziemāju labību un ziemas rapša kulšana jau ir pabeigta, tāpēc tika veikta zemnieku aptauja un vidējo iekulto ražu apkopošana.

Ziemāju ražas šogad ir par apmēram 20% zemākas kā 2012. gadā, bet augstākas kā 2011. gadā, kas vērtējamas kā vidēji labas ražas. 2012. gada rekordražas šogad netika sasniegtas, jo lielais karstums jūnijā un jūlijā būtiski ietekmēja graudu rupjumu. Augstākas ražas tika iegūtas no vēlajām ziemāju labību šķirnēm, jo tās karstums ietekmēja mazāk.

Vidējā ziemas rapša raža šogad ir ap 2,6 t/ha. Vidējo ražu līmenis ir zemāks kā pēdējos divos gados, jo liela daļa ziemas rapša lauku cieta no pārmērīgi garās ziemas. Laukos, kuri labi pārziemoja un kur tika ievērota pareiza agrotehnika, ražas ir vērtējamas kā labas un ir robežās no 3–4 tonnām no hektāra.

Septembrī tiks apkopotas vasarāju ražas un veikta otrā kartupeļu ražas prognozēšana. LL

Sagatavoja Augkopības nodaļas speciāliste bioloģiskajā lauksaimniecībā **Laura Kirsanova**

LAUKU LAPA TAVĀ E-PASTĀ
Piedāvājam iespēju saņemt informatīvos izdevumus "Lauku Lapa" un "Zivju Lapa" Jūsu e-pastā! Lai pieteiktos izdevumu elektroniskai saņemšanai, sūtiet pieteikumu uz e-pastu: lauku.lapa@llkc.lv. Uz šo e-pastu varat sūtīt arī ieteikumus, kā mēs varētu pilnveidot "Lauku Lapu" un "Zivju Lapu".
Pieteikumā jānorāda:
Vārds, uzvārds; iestādes nosaukums, kuru pārstāvat; e-pasta adrese, uz kuru vēlaties saņemt izdevumu.

Lauku lapa
SAGATAVOTA
SIA "Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs"
Rīgas iela 34, Ozolnieki,
Ozolnieku pag., Ozolnieku nov., LV-3018
tālr.: 63050220
Izdevumā Ivetas Tomsones un LLKC arhīva foto

SIA Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs,
Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., Ozolnieku nov., LV-3018, tālr. 63050220,
admin@llkc.lv, laukutikls@llkc.lv

WWW.LLKC.LV
WWW.LAUKUTIKLS.LV

PROJEKTU LĪDZFINANSĒ EIROPAS SAVIENĪBA
ELFLA
EIROPAS LAUKSAIMNIECĪBAS FONDS LAUKU ATTĪSTĪBAI: EIROPA INVESTĒ LAUKU APVIDOS
Lauku tīkls